

سنجش سطح توسعه یافتگی روستاهای شهرستان زرین دشت با استفاده از تکنیک‌های فازی

غلامرضا خوشفر

دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه گلستان، ایران

محسن شایان (نویسنده مسئول)

دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ایران

Email: mshzarindasht@yahoo.com

مهدی خداداد

کارشناسی ارشد گروه جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه گلستان، ایران

چکیده

شناسایی ساختار سطوح توسعه یافتگی نواحی و توان‌های محیطی آنها به منظور توزیع فضایی عادلانه منابع و خدمات در پهنه ملی و ناحیه ای در راستای توسعه یکپارچه از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. هدف اصلی این پژوهش تعیین سطوح توسعه یافتگی روستاهای شهرستان زرین دشت می‌باشد. پژوهش حاضر براساس هدف کاربردی و نوع روش به کار رفته در آن، توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری تحقیق را کارشناسان و متخصصان مربوط به موضوع تشکیل می‌دهند که به صورت تمام شماری 30 نفر انتخاب شده است. به منظور وزن دهی به ابعاد و شاخصها از مدل تحلیل سلسله مراتبی فازی استفاده شده است. همچنین برای رتبه بندی و سطح بندی توسعه یافتگی روستاها از مدل‌های تاپسیس فازی و ویکور فازی استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که روستاهای شهرستان از نظر توسعه یافتگی در یک سطح نمی‌باشند و دارای اختلافات بسیار زیادی با یکدیگر می‌باشند. براساس نتایج هر دو مدل سه روستای خسویه، زیرآب و دره شور توسعه یافته‌ترین روستاهای شهرستان می‌باشند و روستاهای چاه انجیر، بند دشت، چاه زیر، حیدرآباد، شاه علمدار و پنجاه محرومترین روستاهای شهرستان می‌باشند. با توجه به این نابرابری در سطح توسعه یافتگی روستاهای شهرستان زرین دشت، لزوم اتخاذ برنامه‌های مرتبط جهت توسعه متوازن امری ضروری شناخته می‌شود.

کلمات کلیدی: توسعه یافتگی، سکونتگاه‌های روستایی، تکنیک فازی، شهرستان زرین دشت.

مقدمه

تمرکز شدید و عدم تعادل از جمله ویژگی‌های کشورهای جهان سوم است که این ویژگی معلول نتایج سیاست‌های رشد قطبی به‌شمار می‌آید (نعمتی و همکاران، 1395: 46). تمرکز سرمایه و امکانات در شهرهای بزرگ، رشد روابط سرمایه داری پیرامونی و کمبود زیرساختها در نواحی را به دنبال داشته است. عدم توازن در جریان توسعه بین نواحی مختلف موجب ایجاد شکاف و تشدید نابرابری منطقه ای می شود که خود مانعی در مسیر توسعه است (نعمتی و همکاران، 1395: 46). تورم توسعه و تراکم رشد به ویژه در کشورهای جهان سوم سبب بروز عدم تعادل و ناهماهنگی های ناحیه ای گردیده که پیامد آن سیل عظیم مهاجرت‌های روستا شهری، عقب ماندگی نقاط دیگر و نابرابری‌های ناحیه ای است (نسترن و همکاران، 1394: 2). شناخت نابرابری و عدم تعادل در چارچوب محدوده‌های جغرافیایی مختلف (کشور، استان و شهرستان)، پی بردن به اختلافات و تفاوت های موجود و سیاستگذاری در جهت رفع و کاهش نابرابری‌ها، از وظایف اساسی متولیان توسعه مناطق جغرافیایی به‌شمار می‌رود. برنامه های توسعه باید به دنبال بهبود و ارتقای سطح زندگی باشد. کاهش تفاوت‌های منطقه ای به‌منظور جلوگیری از حرکات و جابه جایی نیروی انسانی و سرمایه، در فراهم سازی زمینه‌های توسعه بسیار مؤثر است (مشکینی و معزیزآبادی، 1395: 123). برای شناخت توسعه یافتگی یا عدم توسعه یافتگی مناطق، به بررسی الگوی نابرابری-های ناحیه ای، تفاوت میان نواحی و بررسی میزان برتری یک مکان نسبت به ساختار مکان‌های مشابه در سطح مختلف نیاز است (بابایی اقدم و همکاران، 1395: 96). نابرابری فضایی یا نابرابری منطقه ای به شرایطی اطلاق می‌شود که در آن واحدهای فضایی یا جغرافیایی گوناگون در زمینه برخی متغیرها در سطوح مختلفی قرار دارند (ویسی ناب و همکاران، 1395: 12). با توجه به اینکه هدف اصلی توسعه حذف نابرابری‌هاست، پس بهترین مفهوم توسعه، رشد همراه با عدالت اجتماعی است و اصولاً شامل تغییرات بنیادی در ساختارهای سازمان‌ها، جوامع، مدیریت‌ها و به همان نحو تغییرات در دیدگاه مردم و دربرخی موارد سنت‌ها و عقاید نیز است (ضیائیان فیروزآبادی و همکاران، 1394: 130). روند توسعه در کشورهای مختلف جهان دارای سلسله مراتب گوناگون است. در داخل یک کشور نیز روند توسعه یافتگی در بین استانها و مناطق مختلف یکسان نیست. توسعه یافتگی استانهای کشور با توجه به توزیع فضایی ناهمگن منابع و همچنین عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی و اقلیمی مناطق، ممکن است دارای روندی متناسب نباشد (ملکی و همکاران، 1395: 207). درک و شناخت بهتر سطوح توسعه یافتگی مناطق روستایی نسبت به یکدیگر در یک منطقه، نه تنها باعث توجه خاص از نظر اقتصادی به آنها می شود، بلکه موجب شناخت نقاط قوت و ضعف، پتانسیل های موجود و کمبودهای آنها، و در نهایت موجب توفیق برنامه ریزی منطقه ای می شود (شاهرخی ساردو

و همکاران، 1394: 385). گرچه در زمینه سنجش سطح توسعه یافتگی روستاها پژوهش‌هایی از قبیل لی و وی (2010)، میرون و همکاران (2009)، الحسن (2007)، باهاتیا و رای (2004) و شاراما (2004)، خادمی و زارع پور (1396)، افراخته و توفیق‌یان اصل (1395)، زارعی و همکاران (1395)، **نظم‌فر** (1395)، شاهرخی ساردو و همکاران (1394)، ضیایان فیروزآبادی و همکاران (1394)، تقیلو (1393)، دین‌پناه (1393)، شکور و همکاران (1392) همانگونه که روند توسعه‌یافتگی در کشورهای مختلف جهان دارای مراتب گوناگونی است، در داخل یک شهرستان نیز روند توسعه یافتگی در بین دهستانها و روستاهای مختلف یکسان نیست. توسعه یافتگی روستاهای یک شهرستان با توجه به توزیع فضایی ناهمگن منابع و همچنین عوامل مختلف اقتصادی و اقلیمی مناطق، ممکن است دارای روند متناسب نباشد. به عبارت دیگر به علت امکانات بالقوه منطقه ای، توسعه یافتگی روستاها ممکن است در بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی، آموزشی، زیربنایی و خدمات با یکدیگر متجانس نباشد و این امر ضرورت مطالعه بخش‌های مختلف را اجتناب ناپذیر می‌سازد. از این رو با توجه به دیدگاه‌های سنتی و ایجاد زمینه‌های تغییر در جهت تغییرات اجتماعی - اقتصادی، تجزیه و تحلیل‌های جدیدی را می‌طلبد. در این زمینه مشکل اساسی روستاهای شهرستان زرین دشت برخوردار نبودن تمام روستاها از امکانات مساوی در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و... می‌باشد. این پژوهش در پی پاسخ به این سوال است که وضعیت توسعه‌یافتگی روستاهای شهرستان زرین دشت چگونه است؟ و آیا همه روستاها در یک سطح از توسعه یافتگی قرار دارند؟

مبانی نظری

از نظر لغوی، توسعه به معنای پیشرفت، ترقی و بهبود و می‌توان مفهوم آن را تغییر همراه با پیشرفت دانست که علاوه بر جنبه‌های کمی، به جنبه‌های کیفی نیز نظر دارد (شماعی و احمدی، 1395: 118). توسعه پدیده جدیدی نیست؛ بلکه با انسان زاده می‌شود و همراه با تکامل زندگی اجتماعی انسان رشد کرده و هرگز با آن جدا نبوده است (نعمتی و همکاران، 1395: 47). از اینرو باید تکامل و توسعه را در تعالی جامعه انسانی جستجو کرد و همراه با این تعالی ابعاد جدیدی برای آن در نظر گرفت. دستیابی به توسعه و بهبود کیفیت زندگی از آرمان‌هایی است که همواره ذهن بشر را به خود مشغول نموده است (نعمتی و همکاران، 1395: 47). توسعه زمانی تحقق می‌یابد که از تمامی عوامل، امکانات و منابع تولید کشور استفاده بهینه به عمل آید (نعمتی و همکاران، 1395: 47). اگر توسعه را به عنوان فرایندی پیچیده و چندبعدی تعریف کنیم که مستلزم تغییراتی در ساخت اجتماعی، طرز تلقی مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع در رشد اقتصادی، کاهش نابرابریها و ریشه کن کردن فقر و برقراری عدالت اجتماعی و پایداری محیط باشد. لازم است تا

برنامه‌های ملی کشورها در جهت توسعه و آبادانی همه‌نواحی سکونتگاهی این جوامع تدوین شود (شکور، 1392: 56). توسعه صرفاً پدیده‌ای اقتصادی نیست، توسعه جریانی چند بعدی است که مستلزم تجدید سازمان و تجدید جهت‌گیری مجموعه نظام‌های اقتصادی و اجتماعی کشور است (Maleki et al, 2010: 63). توسعه تغییر بنیادی در متغیرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هر جامعه محسوب می‌شود و تحقق آن، مستلزم ایجاد هماهنگی بین ابعاد گوناگون آن است (Bayat, 2010: 144). در زمینه تحلیل و تبیین پدیده توسعه و توسعه نیافتگی نظریه‌های متعددی از جمله نظریه‌های اقتصادی رشد و توسعه، نظریه‌های جامعه‌شناختی نوسازی، نظریه‌های مارکسیست و نئومارکسیست، پسا ساختارگرایی و پسا مستعمره گرایی، پسا توسعه گرایی نظریه‌های زن گرایی توسعه مطرح شده است که عملاً در مقیاس کلان در سطح جهانی و ملی به تبیین توسعه می‌پردازند (تقیلو، 1393: 87). عدالت اجتماعی از جذاب‌ترین شعارهای مکاتب بشری در طول تاریخ بوده و در دهه‌های گذشته یکی از مهمترین موضوع‌هایی است که دانشمندان علوم اجتماعی به آن توجه داشته‌اند (نسترن و همکاران، 1394: 3). جان رالز در پرتو مفهوم اخلاقی عدالت، جامعه دلخواه خود را بر پایه‌ی دو اصل آزادی و تمایز تصویر می‌کند. آزادی رالز شامل آزادی‌های اساسی مثل حقوق مدنی و سیاسی است که در جوامع لیبرال-دموکرات به رسمیت شناخته شده‌اند و آزادی‌هایی نظیر آزادی اندیشه، بیان، حق رأی، مشارکت سیاسی و مانند آن را شامل می‌شود. از دیدگاه او همه‌ی افراد جامعه باید به صورت کاملاً یکسان از این آزادی‌های اساسی برخوردار شوند (Wei, 2015: 1). تودارو توسعه را جریانی می‌داند که مستلزم تغییرات اساسی در ساخت اجتماعی، طرز تلقی مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه‌کنی فقر مطلق است. میردال نیز شروط لازم در تسریع روند توسعه را کاهش نابرابری مطرح کرده است. در همین زمینه سیرز میزان تغییرات فقر، بیکاری و نابرابری را سوالات اصلی توسعه یک کشور دانسته است (زارعی و همکاران، 1395: 98). توسعه روستایی عبارت است از افزایش کمی ثروت و تحول کیفی نظام اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی روستا. بنابراین توسعه روستایی به عنوان راهکاری عملی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مطرح است. در توسعه روستایی بر افزایش درآمد روستاییان، کاهش فقر و نابرابری و افزایش ارزش افزوده اقتصادی در بخش روستایی تاکید شده است (افراخته و توفیقیان اصل، 1395: 196). توسعه روستایی بخش با اهمیتی از فرآیند توسعه ملی بویژه در کشورهای در حال توسعه می‌باشد (افراخته و توفیقیان اصل، 1395: 194). امروزه ضرورت توسعه و تحول پویا، متوازن و پایا؛ به ویژه در نواحی روستایی، بیش از گذشته، ضرورت مشارکت مردمی در کلیه سطوح برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری را آشکار ساخته است (علی‌بیگی و خانی، 1394: 29). به طور کلی توسعه روستایی، فرآیند توسعه دادن و مورد استفاده قرار دادن منابع طبیعی و

انسانی، تکنولوژی، تسهیلات زیربنایی، نهادها و سازمانها، سیاست‌های دولت و برنامه‌ها به منظور تشویق و تسریع رشد اقتصادی در مناطق روستایی جهت اشتغال و بهبود کیفیت زندگی روستایی برای ادامه‌ی زندگی و ادامه‌ی حیات است (کریمی و احمدوند، 1393: 95). در مطالعه و بررسی وضعیت نقاط روستایی باید سنجش واقعیت‌ها از طریق معیارهای قابل اطمینان صورت پذیرد و در تحقیقات علمی مربوط به روستاها باید شاخص‌های توسعه با ویژگی کیفی به کمی تبدیل شود. اقتصاددانان کلاسیک برخی نظریه‌های رشد و توسعه اقتصادی از جمله نظریه توسعه خطی را ارائه دادند و اقتصاددانان نئوکلاسیک نیز در پیشبرد و تکمیل آنها نقش مهمی ایفا کردند، اما آنها فقط پدیده توسعه را توصیف و تحلیل و عوامل مؤثر بر آن را تبیین کردند، بدون اینکه راه حلی در این زمینه ارائه دهند (خادمی و زارع پور، 1396: 70). در فرآیند برنامه ریزی و توسعه نواحی روستایی از لحاظ وضع موجود و سطح توسعه یافتگی، بررسی تفاوت‌های محلی و ناحیه‌ای در زمینه توسعه، تبیین عوامل مؤثر در توسعه و نهایتاً تلاش برای حل مسائل و مشکلات و تامین نیازها در راستای تعدیل نابرابری‌های موجود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این راستا، سطح‌بندی نوعی گروه‌بندی سلسله‌مراتبی پدیده‌های همسان است، براساس مجموعه‌ای از معیارها یا خصوصیت‌ها و تعیین جایگاه وضعیت هر یک نسبت به بقیه. سطح‌بندی سکونتگاه‌های روستایی هنگامی مطرح می‌شود که تعیین جایگاه سلسله‌مراتبی آنها از لحاظ کارکردهای فضایی در سطح ناحیه‌ای، منطقه‌ای یا ملی مورد نظر باشد (تقیلو و همکاران، 1394: 17).

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر براساس هدف بنیادی و نوع روش به کار رفته در آن، توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری تحقیق را کارشناسان و متخصصان مربوط به موضوع تشکیل می‌دهند که به صورت تمام شماری 30 نفر انتخاب شده است. برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز از بررسی‌های کتابخانه‌ای، میدانی (پرسشنامه)، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال 1395 استفاده شده است. در همین راستا 7 بعد کشاورزی، اجتماعی-فرهنگی، درمانی، آموزشی، مسکن، اقتصادی و زیربنایی و 46 شاخص با مشورت متخصصان اساتید و مدیران محلی انتخاب شده است (جدول شماره 1) تا بیانگر سطح توسعه در بین روستاهای شهرستان باشد. در پژوهش حاضر جهت افزایش درجه اعتبار از روش صوری استفاده شده است بدین منظور پرسشنامه بعد از تدوین در اختیار صاحب‌نظران قرار گرفت و پس از جمع‌آوری نظرات آنها اصلاحات لازم انجام شد. به‌منظور وزندهی به ابعاد و شاخص‌ها از مدل تحلیل سلسله‌مراتبی فازی (F.AHP) استفاده شده است. همچنین برای رتبه‌بندی و سطح‌بندی توسعه یافتگی روستاها از مدل‌های تاپسیس فازی (F.TOPSIS) و ویکور فازی (F.VIKOR) استفاده شده است.

جدول 1. شاخص های مورد مطالعه جهت ارزیابی سطح توسعه یافتگی روستاهای شهرستان

شاخص	بعد
سرانه اراضی کشاورزی، عملکرد (درهکتار) غلات، نسبت بهره برداران کشاورزی استفاده کننده از ماشین آلات، سرانه دام سبک (گوسفند و بز)، سرانه دام سنگین (گاو و شتر)، سرانه تولید شیر، تعداد ماشین آلات کشاورزی، درصد زمین های زیر کشت	کشاورزی
معکوس بعد خانوار، درصد باسوادی روستا، تعداد کتابخانه های عمومی، درصد روستاهای دارای دبیرستان، درصد روستاهای دارای مدرسه راهنمایی، درصد روستاهای دارای مدرسه ابتدایی، تعداد کتاب کتابخانه های عمومی به ازاء هر 1000 نفر،	اجتماعی و فرهنگی
تعداد مراکز بهداشتی، تعداد درمانگاه، تعداد داروخانه، تعداد پزشک عمومی، تعداد خانه بهداشت	درمانی
نسبت معلم به دانش آموز ابتدایی، تعداد کلاس به ازاء هر 100 نفر دانش آموز ابتدایی، نسبت معلم به دانش آموز راهنمایی، تعداد کلاس به ازاء هر 100 نفر دانش آموز راهنمایی، نسبت معلم به دانش آموز دبیرستان، تعداد کلاس به ازاء هر 100 نفر دانش آموز دبیرستان، تعداد دانشجویان روستا، تعداد فارغ التحصیلان دانشگاه درهر روستا	آموزشی
درصد واحدهای مسکونی دارای برق، درصد واحدهای مسکونی دارای گاز، درصد واحدهای مسکونی دارای آب لوله کشی، درصد واحدهای مسکونی دارای تلفن، درصد واحدهای مسکونی دارای اسکلت فلزی یا بتن آرمه، درصد واحدهای مسکونی دارای آشپزخانه	مسکن
تعداد شرکت های تعاونی به ازاء هر 1000 نفر جمعیت شاغل، تعداد کارگاه های صنعتی (صنایع کوچک و صنایع سبک) ، تعداد واحدهای بانکی به ازاء هر 1000 نفر جمعیت، میزان اشتغال، درصد شاغلان کشاورزی، درصد شاغلان صنعتی	اقتصادی
تعداد پمپ بنزین، روستاهای برق دار شده، طول راه آسفالت روستایی به ازاء هر 100 کیلومتر مربع مساحت روستا ، تعداد نمایندگی پست روستایی به ازاء هر 1000 نفر جمعیت روستایی، ضریب نفوذ تلفن ثابت، ضریب نفوذ تلفن همراه، راه روستایی درجه یک	زیربنایی

منبع: تقوایی و شیخ بیگلو، 1392؛ ضیاییان فیروزآبادی و همکاران، 1394؛ زارعی و همکاران، 1395؛ افراخته و توفیقیان اصل، 1395

مدل تحلیل سلسله مراتبی فازی (F.AHP)

هرچند هدف از به کار گیری روش تحلیل سلسله مراتبی به دست آوردن نظر کارشناسان و متخصصین است، با این وجود روش تحلیل سلسله مراتبی معمولی به درستی نحوه تفکر انسانی را منعکس نمی کند، زیرا در مقایسه های زوجی این روش از اعداد دقیق استفاده می شود. از دیگر مواردی که اغلب روش تحلیل سلسله مراتبی بخاطر آن ها مورد نکوهش قرار می گیرد عبارتند از: وجود مقیاس نامتوازن در قضاوتها، عدم قطعیت و نادقیق بودن مقایسه های زوجی. تصمیم گیرندگان اغلب به علت طبیعت فازی مقایسه های زوجی قادر نیستند به صراحت نظرشان را در مورد برتری ها اعلام کنند به همین دلیل در قضاوت های شان ارائه یک بازه را به جای یک عدد ثابت ترجیح می دهند. برای غلبه بر این مشکلات روش تحلیل سلسله مراتبی فازی ارائه شده است. در روش تحلیل سلسله مراتبی فازی، پس از تهیه نمودار سلسله مراتبی

از تصمیم گیرنده خواسته می‌شود تا عناصر هر سطح را نسبت به هم مقایسه کنند و اهمیت نسبی عناصر را با استفاده از اعداد فازی بیان کنند. جدول شماره 2 وزن ابعاد به کار رفته در پژوهش را با مدل F.AHP نشان می‌دهد.

مدل تاپسیس فازی (F.TOPSIS)

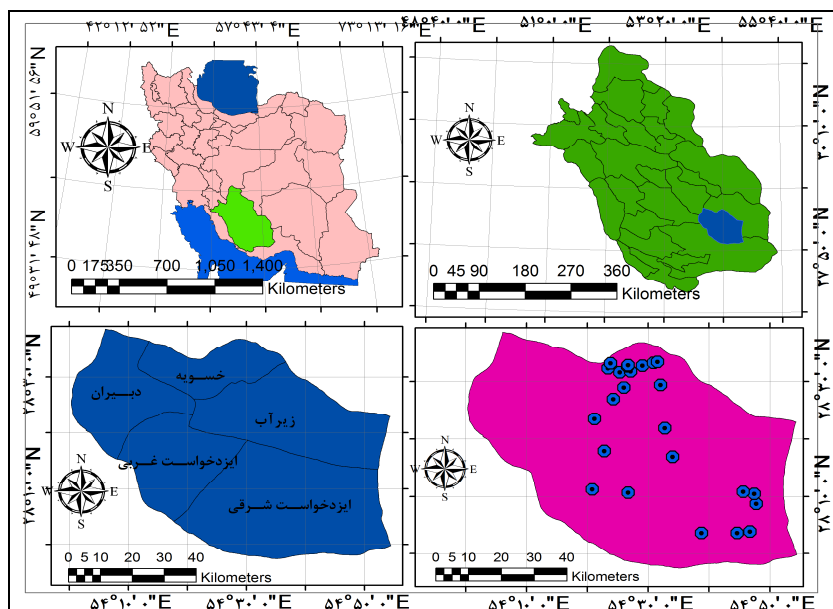
در ادبیات موضوع یکی از مشهورترین روش‌های شناخته شده که بطور گسترده برای حل مسائل تصمیم‌گیری چند معیاره استفاده می‌شود، روش فرایند تحلیل سلسله مراتبی فازی است. از این روش در تحقیقات و مقالات زیادی به منظور رتبه‌بندی و انتخاب گزینه‌ها استفاده شده است. یکی دیگر از این مدل‌ها تاپسیس فازی است که برای اولین بار چن و همکاران در سال 1992 آن را مطرح کردند. در این مدل، وزنها و ماتریس تصمیم‌گیری به صورت اعداد فازی تعریف می‌شوند و همانند تاپسیس کلاسیک بر اساس فاصله از ایده آل مثبت و منفی رتبه‌بندی می‌کند. در تحقیقات بسیاری از این روش بهره گرفته شده است (زارعی و همکاران، 1395: 104). مقدار CI^* بدست آمده بین صفر و یک است و هرچه این مقدار به یک نزدیک تر باشد، راهکار بدست آمده به جواب ایده آل نزدیکتر است.

مدل (F.VIKOR)

امروزه کاربرد تکنیک‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه در زمینه‌های مختلف به صورت وسیعی در حال گسترش است. ویکور یک روش توافقی است که توسط آپریکوویچ توسعه یافت. که بر مبنای روش ال پی متریک توسعه یافته است. این روش می‌تواند یک مقدار بیشینه مطلوبیت گروهی برای اکثریت و یک کمینه تاثیر انفرادی برای مخالفت را فراهم نماید از این مدل برای رتبه بندی استفاده می‌شود (ویسی ناب، 1395: 179).

معرفی منطقه مورد مطالعه

شهرستان زرین دشت یکی از شهرستان‌های استان فارس می‌باشد که مرکز این شهرستان، شهر حاجی آباد می‌باشد بر طبق سرشماری 1395 جمعیت این شهرستان 72951 نفر بوده است. این شهرستان که در 10 اسفند 1378 شمسی از شهرستان داراب جدا شد شامل دو بخش مرکزی و ایزدخواست و سه شهر حاجی‌آباد (مرکز شهرستان)، شهر دبیران (در فاصله ۳۲ کیلومتری از مرکز شهرستان) و شهر پیر (-) در فاصله ۱۶ کیلومتری از مرکز شهرستان) و پنج دهستان ایزدخواست شرقی، ایزدخواست غربی، دبیران، خسویه و زیرآب است (شکل 1). فاصله این شهرستان با مرکز استان ۲۵۵ کیلومتر است. از نظر جغرافیای درجنوب شرقی فارس بین شهرستان‌های داراب-لار-جهرم-فسا واقع شده است. این شهرستان در مختصات ۵۴ درجه و ۲۵ دقیقه طول شرقی و 28 درجه و ۲۱ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. در جنوب شرقی استان فارس می‌باشد (شایان و تقدیسی، 1395: 67).



شکل 1. موقعیت سیاسی منطقه مورد مطالعه منبع، فرمانداری زرین دشت، 1397
ترسیم: نگارندگان، 1397

بحث و یافته‌های تحقیق

در این قسمت متغیرهای زمینه‌ای (سن، جنس، تحصیلات، سطح درآمد، شغل) به‌طورکلی بررسی می‌شوند. بر طبق جدول شماره 2، 206 نفر از پاسخ دهندگان مرد و 104 نفر نیز زن بوده‌اند یا به عبارتی 66/5 درصد از پاسخ دهندگان مرد و 33/5 درصد زن بوده‌اند. 31/6 پاسخگویان در رده سنی 20-30 سال، 22/2 درصد در رده سنی 30-40 سال، 19/3 درصد در رده سنی 40-50 سال، 16/5 درصد در رده سنی 50-60 سال و 10/3 درصد در رده سنی بالای 60 سال تشکیل می‌دهند. در این بین بیشترین گروه در رده سنی 20-30 سال و کمترین گروه در رده سنی بالای 60 است. وضعیت تحصیلی پاسخ دهندگان در جدول شماره 5 قابل‌بررسی است. بیشترین تعداد پاسخ دهندگان در گروه متوسطه و کمترین آن‌ها در گروه بی‌سواد می‌باشند. در قسمت درآمد ماهیانه بیشترین فراوانی متعلق به درآمد ماهیانه بین 700-900 هزار تومان است و کمترین فراوانی مربوط به درآمد بالای یک و نیم میلیون تومان است. 88 نفر درآمدی بین 500-700 هزار تومان و 54 نفر زیر یک و نیم میلیون تومان در ماه درآمد داشته‌اند. در بین پاسخ دهندگان بیشترین گروه شغلی با فراوانی 82 نفر متعلق به کشاورزی و کمترین آن مربوط به گروه بازنشستگان است سایر گروه در جدول شماره 2 مشخص شده است. جدول 2 به طور کامل متغیرهای زمینه‌ای را نشان می‌دهد.

جدول 2. فراوانی و درصد فراوانی متغیرهای زمینه ای

جنس	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
مرد	206	66/5	66/5
زن	104	33/5	100
مجموع	310	100	
گروه های سنی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
20-30	98	31/6	31/6
30-40	69	22/3	53/9
40-50	60	19/3	73/2
50-60	51	16/5	89/7
بالای 60	32	10/3	100
مجموع	310	100	
تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بی سواد	31	10	10
ابتدایی	53	17/1	27/1
متوسطه	87	28/1	55/2
دیپلم	58	18/7	73/9
فوق دیپلم	44	14/2	88/1
لیسانس و بالاتر	37	11/9	100
مجموع	310	100	
درآمد ماهانه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
500-700	88	28/4	28/4
700-900	125	41/3	69/7
زیر یک و نیم میلیون	54	17/4	87/1
بالای یک و نیم میلیون	43	13	100
مجموع	310	100	

منبع: یافته های پژوهش، 1397

با یکپارچه سازی نظر پاسخگویان به پرسشها در هر روستا برای هر یک از نماگرها در هر روستا یک عدد فازی به دست آمد که حاصل میانگین نظرهای نمونه ها بود. سپس لازم است از طریق فازی زدایی یا دیفازی کردن، اعداد فازی به دست آمده طی محاسبات؛ از حالت فازی خارج و به اعداد حقیقی تبدیل شوند. بدین منظور روشهای متعددی وجود دارد. در ارزیابی حاضر؛ برای تبدیل اعداد فازی به اعداد قطعی از روش مرکز ناحیه به جهت سادگی آن و بدین جهت که به قضاوت شخصی تحلیلگر نیاز ندارد استفاده شده است (جدول 3).

جدول 3. دیفازی کردن ماتریس تصمیم گیری برای تبدیل به اعداد حقیقی

ردیف	کشاورزی	اجتماعی و فرهنگی	درمانی	آموزشی	مسکن	اقتصادی
چاه انجیر	50	30	53.5	45	40	50
خلیل آباد	30	50	55	53.5	45	30
ساچون	30	40	60	50	50	30
میانده	30	53.5	50	30	60	30

30	40	50	30	40	30	حاجی طاهره
30	40	45	50	35	30	بن دشت
60	70	70	35	53.5	60	خسویه
53.5	53.5	50	30	40	53.5	چاه سبز
53.5	65	60	50	45	53.5	دروا
50	30	55	40	50	50	مزایجان
70	60	55	53.5	60	70	ده نو
50	30	40	50	30	50	گلکویه
53.5	50	30	55	55	53.5	چاه زبر
60	60	50	40	50	60	گلوگاه
50	60	53.5	53.5	60	50	زیرآب
55	50	53.5	40	50	55	فرج بیگی
55	40	55	30	40	55	تاج آباد
50	60	40	40	30	50	حیدرآباد
60	50	60	53.5	53.5	60	دره شور
65	50	50	30	53.5	65	شاه علمدار
53.5	53.5	45	30	35	53.5	تل ریگی
40	45	55	53.5	30	40	پنجاه

منبع: یافته‌های پژوهش، 1397

پرسشنامه تحلیل سلسله مراتبی طراحی و با نظر 30 نفر از کارشناسان و متخصصان مربوطه تکمیل شده است. برای اینکه بتوانیم با مدل تاپسیس فازی و ویکورفازی روستاهای شهرستان را از نظر توسعه یافتگی رتبه‌بندی کنیم نیاز به وزن ابعاد مختلف موجود در تحقیق ضروری بود به همین خاطر ابعاد تحقیق را با استفاده از تکنیک تحلیل سلسله مراتبی فازی بصورت مقایسه زوجی بررسی کرده و پس از انجام مراحل مختلف وزن هر یک از بعدها بدست آمده که در جدول شماره 4 مشاهده می‌گردد.

جدول 4. وزن ابعاد با استفاده از ای اچ پی فازی (F.AHP)

شاخص	کشاورزی	اجتماعی و فرهنگی	درمانی	آموزشی	مسکن	اقتصادی	زیربنایی
وزن	0/147	0/123	0/130	0/103	0/147	0/185	0/165

منبع: یافته‌های پژوهش، 1397

در ابتدا و وضعیت توسعه یافتگی روستاهای شهرستان را با استفاده از تاپسیس فازی بر طبق ابعاد و شاخصهای مورد استفاده در تحقیق محاسبه کرده که پس از انجام مراحل مختلف از جمله تشکیل ماتریس وضع موجود بر اساس متغیرهای زبانی، تبدیل متغیرهای زبانی به مقادیر فازی، محاسبه مقادیر جمع فازی برای هرگزینه و همچنین وزن شاخصها، دیفازی کردن ماتریس تصمیم گیری برای تبدیل به اعداد حقیقی، بی مقیاس سازی

ماتریس تصمیم گیری، محاسبه ماتریس وزنی، محاسبه ایده آل های مثبت و منفی و محاسبه فاصله هرگزینه از ایده آل مثبت و منفی رتبه نهایی هریک از روستاها بدست آمده که به دلیل حجم بالای جداول در اینجا فقط جدول نهایی آورده شده است (جدول شماره 5). ضریب توسعه یافتگی در مدل تاپسیس فازی بین صفر و یک می باشد که هرچه مقدار C_i به سمت یک نزدیکتر باشد توسعه یافته تر و هرچه به صفر نزدیکتر باشد محرومتر می باشد. همانطور که در جدول شماره 3 مشاهده می شود روستای خسویه با مقدار $0/879 C_i$ بالاترین رتبه را به خود اختصاص داده است و روستای چاه انجیر با مقدار $0/112 C_i$ پایین ترین رتبه را به خود اختصاص داده است. به عبارت دیگر براساس نتایج تاپسیس فازی روستای خسویه توسعه یافته ترین و روستای چاه انجیر محرومترین روستاهای شهرستان زرین دشت می باشند. نتایج حاصل از مطالعات میدانی در نواحی روستایی شهرستان زرین دشت، به عنوان نمونه مطالعاتی نشان داد که روش تاپسیس فازی به عنوان روشی ارزشمند و کارآمد از تکنیکهای تصمیم گیری چند شاخصه مبتنی بر اعداد فازی، به خوبی توانسته است وضعیت توسعه یافتگی در منطقه مطالعاتی را تبیین کند، به طوری که یافته های حاصل از مطالعات میدانی و مشاهدات عینی به خوبی با واقعیت های موجود مناطق روستایی منطبق بوده است. جدول شماره 5 رتبه و سطح توسعه یافتگی هریک از روستاها را نشان می دهد.

جدول 5. سطح توسعه یافتگی روستاها با استفاده از تاپسیس فازی

روستا	C_i	رتبه	سطح توسعه یافتگی
چاه انجیر	0/112	22	خیلی محروم
خلیل آباد	0/314	11	محروم
ساجون	0/204	18	خیلی محروم
میانده	0/556	8	در حال توسعه
حاجی طاهره	0/246	15	خیلی محروم
بن دشت	0/187	19	خیلی محروم
خسویه	0/879	1	توسعه یافته
چاه سبز	0/334	10	محروم
دروا	0/644	5	در حال توسعه
مزايجان	0/300	13	محروم
ده نو	0/674	4	در حال توسعه
گلکویه	0/527	6	در حال توسعه
چاه زبر	0/261	14	خیلی محروم

گلوگاه	0/558	7	در حال توسعه
زیرآب	0/798	2	توسعه یافته
فرج بیگی	0/521	9	در حال توسعه
تاج آباد	0/304	12	محروم
حیدرآباد	0/132	21	خیلی محروم
دره شور	0/732	3	توسعه یافته
شاه علمدار	0/233	16	خیلی محروم
تل ریگی	0/219	17	خیلی محروم
پنجاه	0/143	20	خیلی محروم

منبع: یافته های تحقیق، 1397

برخورداری از کشاورزی مناسب و زمین های حاصلخیز، قرار گرفتن در مسیر ارتباطی اصلی بین مرکز شهرستان و شهرستان های همجوار به عنوان چهار راه ارتباطی، برخورداری از امکانات آموزشی و خدماتی مناسب، نزدیکی به شهرهای همجوار و مرکز شهرستان، و عواملی از این قبیل باعث شده است تا روستاهای خسویه و زیرآب از سطح توسعه یافتگی بهتری (رتبه اول و دوم) نسبت به سایر روستاها داشته باشند و برعکس عدم همه این عوامل باعث شده تا روستاهای حیدرآباد، پنجاه و چاه انجیر (بترتیب بارتبه های بیست، بیست و یک و بیست و دو) در سطح پایین توسعه یافتگی قرار بگیرند. بعد از اینکه وضعیت توسعه-یافتگی روستاهای شهرستان را با تکنیک تاپسیس فازی سنجیده شد برای اینکه بتوانیم نتایج پژوهش را دقیق تر با واقعیت موجود مطابقت دهیم به سطح بندی روستاها با استفاده از تکنیک ویکور فازی پرداخته ایم. ضریب توسعه یافتگی در مدل ویکور فازی بین صفر و یک می باشد ولی در اینجا بر عکس مدل تاپسیس فازی یعنی هرچه مقدار Q به یک نزدیکتر باشد محرومتر و هر چه به صفر نزدیک شود توسعه یافته تر می باشد. همانطور که در جدول شماره 6 مشاهده می شود روستای خسویه با مقدار Q 0/000 بالاترین رتبه و روستای پنجاه با مقدار Q 0/950 پایین ترین رتبه را به خود اختصاص داده اند و به عبارت دیگر همانگونه که جدول شماره 6 نشان می دهد، روستای خسویه توسعه یافته ترین روستا و روستای پنجاه محرومترین روستای شهرستان می باشند. جدول شماره 6 رتبه و سطح توسعه یافتگی هریک از روستاها را نشان می دهد.

جدول 6. سطح توسعه یافتگی روستاها با استفاده از ویکور فازی

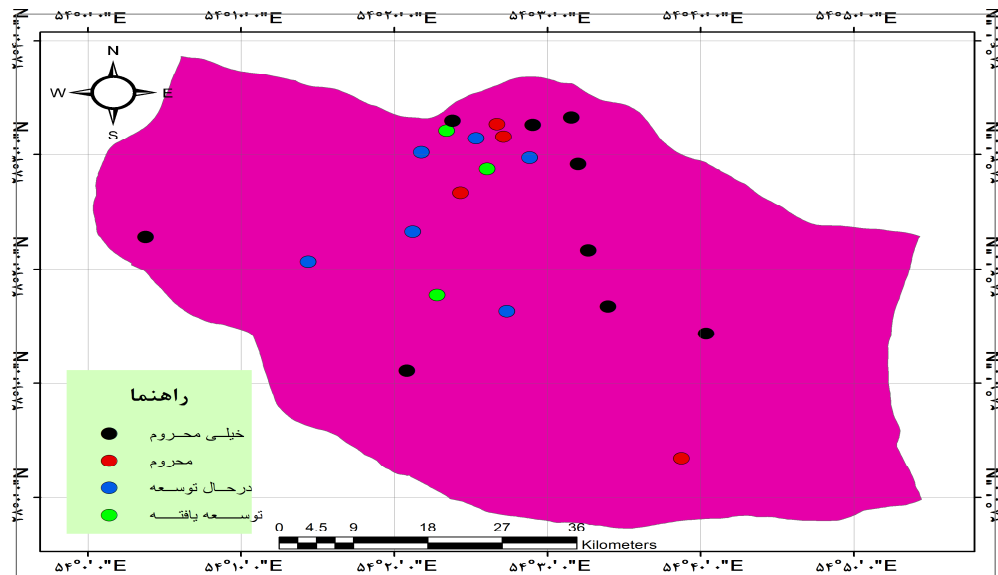
روستا	Q	رتبه	سطح توسعه یافتگی
چاه انجیر	0/934	21	خیلی محروم
خلیل آباد	0/545	13	محروم
ساچون	0/678	16	محروم
میانده	0/304	8	در حال توسعه
حاجی طاهره	0/657	15	محروم
بن دشت	0/780	18	خیلی محروم
خسویه	0/000	1	توسعه یافته
چاه سبز	0/476	12	محروم

درحال توسعه	5	0/217	دروا
محروم	11	0/470	مزايجان
درحال توسعه	4	0/209	ده نو
درحال توسعه	6	0/250	گلکويه
خیلی محروم	19	0/870	چاه زیر
درحال توسعه	7	0/272	گلوگاه
توسعه یافته	2	0/055	زیرآب
درحال توسعه	9	0/319	فرج بیگی
محروم	10	0/450	تاج آباد
خیلی محروم	17	0/769	حیدرآباد
توسعه یافته	3	0/089	دره شور
خیلی محروم	20	0/880	شاه علمدار
محروم	14	0/651	تل ریگی
خیلی محروم	22	0/950	پنجاه

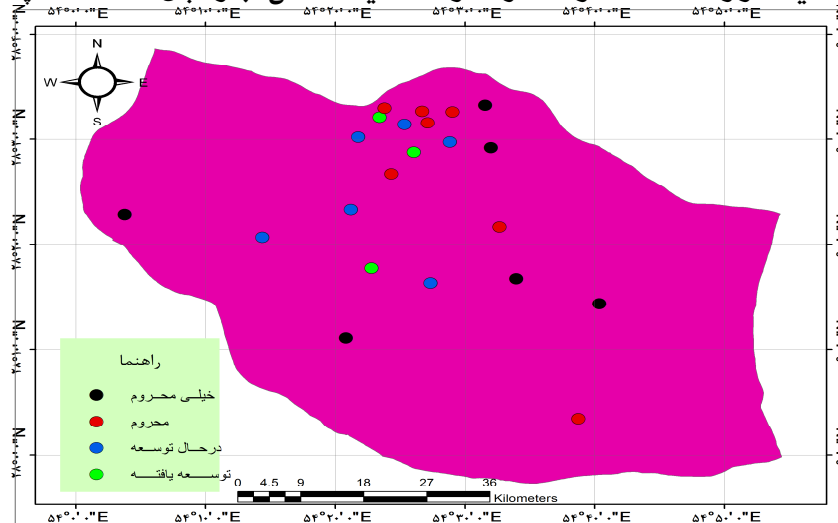
منبع: یافته های تحقیق، 1396

یافته‌های پژوهش از هر دو تکنیک بیانگر این واقعیت است که در تبیین توسعه نامتعادل و نامتوازن مناطق روستایی شهرستان زرین دشت، می‌توان چنین بیان کرد که عدم تعادل و برابری در توزیع بهینه امکانات و خدمات روستایی بیشترین نقش را در پدید آمدن فضاهای نابرابر جغرافیایی ایفا کرده است، به‌گونه‌ای که توسعه ناموزون مناطق درونی این شهرستان ضمن آشکار ساختن اجرای نه چندان موفق طرح‌های عمرانی روستایی در توزیع عادلانه امکانات، از عدم برنامه‌ریزی دقیق و مدون در راستای توسعه همه جانبه و همسوی مناطق روستایی پرده بر می‌دارد و توسعه تصادفی و نامنسجم شهرستان در ابعاد روستایی را تایید می‌کند. دلایل مختلفی از جمله: موقعیت قرارگیری روستاها از نظر شکل استقرار، دوری و نزدیکی به شهر، دوری و نزدیکی به راه‌های ارتباطی اصلی، برخورداری از امکانات آموزشی، برخورداری از کشاورزی مناسب، امکانات بهداشتی، سطح سواد، داشتن شغل مناسب و... در توسعه‌یافتگی روستاهای شهرستان زرین دشت تاثیر گذارند همچنان که اگر بخواهیم نتایج بدست آمده از هر دو تکنیک را با واقعیت جامعه مطابقت دهیم به طور دقیق نقش این عوامل مشخص می‌گردد. مثلا روستاهای خسویه و زیرآب که طبق یافته‌ها به عنوان رتبه اول و دوم انتخاب شده‌اند از بالاترین سطح سواد در کل شهرستان برخوردار هستند، بیشتر مردم این دو روستا از مشاغل دولتی و اداری برخوردار می‌باشند، تمامی مقاطع تحصیلی در این دو روستا موجود می‌باشد، وجود خانه بهداشت و پزشک خانواده به‌طور مستمر در روستا، قرار گرفتن در مسیر اصلی راه مواصلاتی، دسترسی آسان به مرکز شهرستان به خاطر فاصله کم و... باعث گردیده است تا سطح توسعه یافتگی این دو روستا نسبت به سایر روستاها در موقعیت برتری قرار گیرد و برعکس این دو روستا، روستاهای پنج چاه و چاه انجیر می‌باشند که کاملا از نظر موارد گفته شده بر عکس روستاهای خسویه و زیر آب می‌باشند. برای اینکه بتوانیم روستاهای مورد مطالعه را از نظر توسعه یافتگی باهم مقایسه

کنیم آنها را در چهار سطح؛ خیلی محروم، محروم، درحال توسعه و توسعه یافته و وضعیت روستاهای مورد مطالعه را از نظر توسعه‌یافتگی بر طبق هر دو مدل تاپسیس و ویکور فازی نشان می‌دهند.



شکل 3. وضعیت روستاها از نظر توسعه‌یافتگی برطبق مدل تاپسیس فازی



شکل 4. وضعیت روستاها از نظر توسعه‌یافتگی برطبق مدل ویکو فازی

جمع بندی

در برنامه‌های توسعه، توسعه باید از ضعیف‌ترین منطقه آغاز شود همانگونه که قدرت یک زنجیر به مقاومت ضعیف‌ترین حلقه آن وابسته است. از آنجایی که حداکثر ضعفها در ضعیف‌ترین حلقه‌ها است. بنابراین یکی از مراحل اساسی در روند برنامه ریزی شناخت ضعیف‌ترین حلقه است. زمانی می‌توان به یقین گفت توسعه‌ای صورت می‌گیرد که ضعیف‌ترین مناطق روند رو به توسعه‌ای

داشته باشند. طبق نظر پیشگامان توسعه، توسعه باید به طور اعم از مناطق روستایی و به طور اخص از میان کشاورزان و فقیرترین مناطق و افراد روستایی آغاز شود. به منظور تعیین سنجش سطوح توسعه یافتگی روستاهای شهرستان زرین دشت، ابعاد و شاخص‌های مورد نظر شناسایی شد. در این پژوهش هفت بُعد انتخابی توسعه به همراه 46 شاخص بوسیله مدل تحلیل سلسله مراتبی فازی وزن‌دهی شدند و روستاها بر اساس این ابعاد با استفاده از دو مدل تاپسیس فازی و ویکور فازی در زمینه توسعه یافتگی رتبه بندی شده و وضعیت توسعه یافتگی هر یک از روستاها مشخص شد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که براساس مدل تاپسیس فازی سه روستای خسویه، زیرآب و دره شور در وضعیت توسعه یافته قرار گرفته‌اند. روستاهای میانده، دروآ، دهنو، گلکویه، گلوگاه و فرج-بیگی در وضعیت در حال توسعه می‌باشند. روستاهای خلیل آباد، چاه سبز، مزایجان و تاج آباد در وضعیت محروم و روستاهای چاه انجیر، ساچون، حاجی طاهره، بن دشت، چاه زبر، حیدرآباد، شاه علمدار، تل ریگی و پنجاه در وضعیت خیلی محروم می‌باشند. همچنین براساس نتایج مدل ویکور فازی سه روستای سه روستای خسویه، زیرآب و دره شور در وضعیت توسعه یافته قرار گرفته‌اند. روستاهای میانده، دروآ، ده نو، گلکویه، گلوگاه و فرج بیگی در وضعیت در حال توسعه می‌باشند. روستاهای خلیل آباد، ساچون، حاجی طاهره، چاه سبز، مزایجان، تاج آباد و تل ریگی در وضعیت محروم و روستاهای چاه انجیر، بن دشت، چاه زبر، حیدرآباد، شاه علمدار و پنجاه در وضعیت خیلی محروم می‌باشند. همچنین نتایج هر دو مدل نشان می‌دهد که شهرستان زرین دشت به لحاظ توسعه روستایی به هیچ وجه از وضعیت استاندارد و قابل قبول برخوردار نیست و عدم توازن بین سکونتگاه‌های روستایی این شهرستان به شدت به چشم می‌خورد. می‌توان گفت که مدل ویکور وضعیت توسعه یافتگی روستاها را در مدل تاپسیس به طور کامل تایید می‌کند چرا که در دو وضعیت توسعه یافته و در حال توسعه هر دو مدل به یک نتیجه مشابه دست یافته‌اند و تنها اختلاف آنها در دو وضعیت محروم و خیلی محروم می‌باشد که این نیز به خاطر اختلاف کم و ناچیز این روستاها و وضعیت فعلی آنها در شهرستان می‌باشد. این پژوهش نتایج یافته‌های پیشین را از نظر سطوح توسعه یافتگی تایید می‌کند. تفاوت این پژوهش با پژوهش‌های پیشین همچون زارعی و همکاران (1395)، نعمتی و همکاران (1395) و افراخته و توفیقیان اصل (1395) در این است که هیچکدام از این پژوهش‌ها وضعیت توسعه یافتگی سکونتگاه‌های روستایی را از نظر ابعاد و شاخص‌های به کار رفته در این پژوهش به طور کامل بررسی نکرده‌اند.

منابع:

- 1- افراخته، حسن و توفیق‌یان اصل، سید امیر، (1395)، تحلیل مکانی- فضایی سطوح توسعه یافتگی دهستان های شهرستان بویراحمد، فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی، جلد3، شماره2، صص214-193.
- 2- بابایی اقدم، فریدون؛ ویسی ناب، فتح الله و علی پور، خالد، (1395)، سطح بندی و تحلیل تطبیقی درجه توسعه یافتگی شهرستان های استان کرمانشاه، مجله جغرافیا و آمایش شهری- منطقه ای، شماره 21، صص112-95.
- 3- تقوایی، مسعود و شیخ بیگلو، رعنا، (1392)، ابداع و معرفی مدل RALSPI مدلی جدید جهت ارزیابی گزینه ها و سنجش سطح توسعه سکونتگاه ها، مجله مطالعات و پژوهش های شهری و منطقه ای، شماره 16، صص22-1.
- 4- تقیلو، علی اکبر، (1393)، تحلیل علی توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی سکونتگاه های روستایی مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان ارومیه، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال چهارم، شماره 15، صص102-85.
- 5- خادمی، حسین و زارع پور، فاطمه، (1396)، سنجش درجه توسعه یافتگی دهستان های شهرستان نی ریز با روش تاکسونومی عددی، مجله پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره 49، شماره 1، صص69-80.
- 6- زارعی، یعقوب؛ مهدوی حاجیلویی، مسعود؛ استعلاجی، علی رضا و سرور، رحیم، (1395)، تحلیل و سطح بندی توسعه در مناطق روستایی شهرستان دشتی با تاکید بر رویکرد فازی، فصلنامه روستا و توسعه، سال 19، شماره 1، صص114-95.
- 7- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان فارس؛ (1387-1386)، سالنامه آماری استان فارس.
- 8- شاه‌رخی ساردو، صالح؛ محمودی برام، موسی؛ سینامولایی، علی و آقاعباسی، ناصر، (1394)، ارزیابی سطوح توسعه یافتگی

- مناطق روستایی شهرستان کوهزنگ، فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی، جلد 2، شماره 4، صص 383-399.
- 9- شایان، محسن و تقدیسی، احمد، (1395)، تحلیل ارتباط توسعه کشاورزی با توسعه روستایی در شهرستان زرین دشت فارس، مجله مطالعات سکونتگاه های انسانی، سال 11، شماره 35، صص 51-66.
- 10- شکور، حیدر؛ شمس الدینی، علی؛ زارع، اعظم و کریمی، فضل اله، (1392)، تحلیلی بر درجه توسعه یافتگی نواحی روستایی شهرستان مرودشت با استفاده از مدل موريس و ضريب اختلاف، مجله پژوهش و برنامه ریزی روستایی، شماره 4، صص 49-74.
- 11- شمعی، علی و احمدی، باقر، (1395)، تحلیل فضایی سطوح توسعه یافتگی شهرستان های استان کردستان، مجله آمایش جغرافیایی فضا، سال 6، شماره 20، صص 117-128.
- 12- ضیائیان فیروزآبادی، پرویز؛ انوری، آرزو و ولایی، محمد، (1394)، سطح بندی میزان توسعه روستاهای بخش مرحمت آباد شهرستان میاندوآب، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال 4، شماره 4، پیایی 14، صص 129-146.
- 13- علی بیگی، جواد و خانی، فضیله، (1394)، بررسی رابطه مشارکت مردمی و توسعه یافتگی روستایی نمونه مردی شهرستان سیروان و چرداول، مجله فرهنگ ایلام، دوره 16، شماره 48-49، صص 28-44.
- 14- فرمانداری شهرستان زرین دشت، (1396)، واحد آمار و اطلاعات.
- 15- کریمی، فرزاد و احمدوند، مصطفی، (1393)، مدل سازی سطوح توسعه یافتگی مناطق روستایی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد، مجله تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، سال 14، شماره 33، صص 91-111.
- 16- مرکز آمار ایران؛ (1390-1335)؛ سرشماری عمومی نفوس و مسکن
- 17- مشکینی، ابوالفضل و معزبرآبادی، محدثه، (1395)، رتبه بندی شهرستان های استان خراسان رضوی از نظر شاخص های توسعه یافتگی با استفاده از روش تحلیل عاملی، فصلنامه مطالعات فرهنگی-اجتماعی خراسان، سال 11، شماره 1، صص 121-143.
- 18- ملکی، سعید؛ فیروزی، محمدعلی و مودت، الیاس، (1395)، سنجش توسعه یافتگی شهرستانهای استان یزد با مدل HDI و TOPSIS، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال 16، شماره 60، صص 205-231.
- 19- نسترن، مهین؛ ابوالحسنی، فرحناز و بختیاری، نرجس، (1394)، پراکنش فضایی شاخص های توسعه در شهرستانهای

- ایران با استفاده از رتبه بندی ترکیبی، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال 5، شماره 17، صص 14-1.
- 20- نسترن، مهین؛ ابوالحسنی، فرحناز و بختیاری، نرجس، (1394)، پراکنش فضایی شاخص های توسعه در شهرستانهای ایران با استفاده از رتبه بندی ترکیبی، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال 5، شماره 17، صص 14-1.
- 21- نعمتی، مرتضی؛ طهماسبی، سیامک و قرقانی، معصومه، (1395)، سنجش میزان توسعه یافتگی و عوامل مؤثر بر آن در نواحی روستایی استان فارس با استفاده از تحلیل عاملی و ضریب ناموزون موریس، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال 6، شماره 23، صص 45-58.
- 22- نظم، فرحسین، (1396)، تحلیل سزوح توسعه روستایی و میزان برخورداری دهستان های استان آذربایجان غربی، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال 6، شماره 1، پیاپی 19، صص 159-175.
- 23- ویسی ناب، فتح الله؛ بابایی اقدم، فریدون؛ علی پور، خالد و نیازی، چیا، (1395)، ارزیابی و رتبه بندی سطح توسعه یافتگی آموزشی استان های منطقه زاگرس با استفاده از مدل چند معیاره ویکور، دوفصلنامه مطالعات برنامه ریزی آموزشی، دوره 5، شماره 9، صص 29-11.
- 24-Al-Hassan, Ramatu M, (2007), Regional disparities in Ghana: policy options and public investment implications, University of Ghana, Xinshe Diao, International Food Policy Research Institute.
- 25-Bayat, M. (2010): Evaluation of rural development in Kovar District of Shiraz County by using cluster analysis. *Geography and Environmental Planning*. No. 1. PP.113-131.
- 26-Bhatia, V.K. & S.C. Rai, (2004), Evaluation of socio-economic development in small areas, New Dehli.
- 27-Li, Y. and Wei, Y. D,(2010),“Th spatial-temporal hierarchy of regional inequality of China”. *Applied Geography*, Vol. 30, No. 3: 303-316.
- 28-Maleki, S. and Shekhi, H, (2010), Analysis and classification of indicators and determine development priorities in the country's provinces using factor and cluster analysis. *Geography and Planning*. No. 29. PP. 61 - 85.
- 29-Miron, D. Alina, M D. Simona, R, (2009), Index of Regional Economic Growth In Post. Accession Romania. *Romanian Journal of Economic Forecasting*. No 9(3), pp 112-124.
- 30-Sharama, B, (2004), Regional disparities in agricultural labour Productivity in the Brahmaputra
- 31-Valley, Assam, India, Department of Geography, Gauhati University.

32-Wei, Y. D, (2015), Spatiality of regional inequality. Applied Geography, No 61, PP1-10.

Assess the level of development of villages Township Zarrindasht using fuzzy techniques

Abstract

Identification of the structure of levels of development and the environmental capacities for a fair distribution of resources and services National and regional integrated development zone in order is important. The purpose objective of this research is to determine the developmental levels of villages in Zarrin Dasht county. The present study is based on the fundamental purpose and the type of method used in it is descriptive-analytic. The samples consisted of all villages Zarrindasht County form. For the collection of information and data needed for the study library, field, General Population and Housing Census 2016 questionnaire. The statistical population of the study consists of all supervisors of rural households in Zarrin Dasht (7927 people) Of which, 310 questionnaires were completed by simple random sampling using Cochran formula. Also, 30 questionnaires were completed by experts for weighting indices. To give weight to the dimensions and indicators of fuzzy hierarchical analysis model is used. In addition to rating and ranking of the village development model fuzzy topsis and VIKOR phase is used. The results show that the rural county development at a level not and has significant differences with each other. The results of both models Khosuyeh three villages, zirab and darea shour city are the most developed villages and the villages of Chah Anjir, Bon dasht, chah zebr, Hyderabad, shah Alamdar and panjchah villages in the city. Considering this inequality at the level of development of villages in Zarrin Dasht County, the necessity of adopting programs for balanced development is essential.

Keywords: "development", " rural settlements", " fuzzy techniques", " Township Zarrindasht".